

ΤΑΧ. ΜΕΙΟ ΚΟΥΜΟΥΤΣΑΝΟΥ

Αρ. Αδείας
01-1323

ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΒΑΠΤΙΣΤΗΣ

«Ίδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου»
(Ἰωάν. α' 29)

● ΜΗΝΙΑΙΟ ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ●
Ἔργο ὁμωνύμου Συλλόγου
Χριστοκοπίδου 12, 105 54 - Ἀθήνα
www.ioannisvaptistis.gr

Τηλέφωνα:
2103212713 - 2103212107
e-mail: info@ioannisvaptistis.gr

● ΕΤΟΣ 65ο - ΤΕΥΧΟΣ 694 ●
● ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2023 ●

● «Ίδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου» (Ἰωάν. α' 29) ●

Δύο ὑπουργοί

Δύο ἔργα, δύο συνεργοί. Δύο μυστήρια, δύο ὑπουργοί. Καθουπόρησαν καθένας τὸ δικό του μυστήριο. Καί οἱ δύο μαζί τὸ ὑπέρ ἡμῶν μυστήριο, τὸ μυστήριο τῆς *σωτηρίας*. Τὸ ἓνα μυστήριο εἶναι τῆς τοῦ Χριστοῦ *Γεννήσεως* (τῶν Χριστουγέννων). Ὑπουργὸς τοῦ μυστηρίου ἡ Μαρία ἡ παρθένος. Τὸ ἄλλο μυστήριο εἶναι ἡ *Βάπτισις* τοῦ Χριστοῦ. Ὑπουργὸς τοῦ μυστηρίου ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής.

● Ἀπὸ ὅλες τίς γυναῖκες τοῦ κόσμου ὁ Οὐρανὸς ἐγκωμιάζει τὴν Παρθένο Μαρία: «*Χαῖρε, Κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ*» (Λουκ. α' 28). Ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄνδρες ὁ οὐράνιος Χριστὸς ἐγκωμιάζει περισσότερο τὸν Ἰωάννη: «*Οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ*» (Ματθ. ια' 11).

● Καί στὰ δύο μυστήρια, καί στὴ Σάρκωσι καί στὴ Βάπτισι, ἔχουμε *διάλογο*. Δέν κάνει τίποτε ὁ Θεός, ἂν δέν ἀκούσῃ καί τὸν ἄνθρωπο, ἀκόμα καί τὴν ἀντίρρησί του. Δέν εἶναι ρομπότ ὁ ἅγιος. Πείθεται ἢ βούλησίς του, χαριτώνεται ἢ θέλησίς του. Ἔτσι συνεργεῖ στό θαῦμα καί στό μυστήριο. Ἔτσι ὑποτάσσεται.

● Ἡ Μαρία ἡ Παρθένος σέ *ἄγγελο* φέρνει ἀντίρρησι. Ὁ Ἰωάννης στὸν ἴδιο τὸν *Κύριο*.

● Ἀντιδρᾶ κατὰ φυσικό, ἀλλὰ καί πνευματικό τρόπο ἡ Παρθένος: «*Πῶς ἔσται μοι τοῦτο;...*» (Λουκ α' 34). Πῶς θά πραγματοποιηθῇ αὐτό; Πῶς;... Ἐξηγεῖ ὁ ἄγγελος: «*Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ καί δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι*» (Λουκ. α' 35).

● Ἀντιδρᾶ καί ὁ Ἰωάννης: «*Ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καί σύ ἔρχῃ πρός με;*» (Ματθ. γ' 14). Βαθειά ἡ ταπεινώσίς του. Θαυμαστή ἡ ἀντίδρασίς του. Πιό θαυμαστή ἀπὸ τὴν ἀντίδρασι τῆς Μαρίας. Γιατί; Ἡ Μαρία εἶναι *ἀνυποψίαστη*. Κανείς δέν τὴν ἔχει προειδοποιήσει γιὰ τὸ μυστήριο. Ὁ Ἰωάννης ἦταν *προειδοποιημένος*. Τοῦ εἶχε πεί ὁ Οὐρανός: «*Ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον καί*

μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ» (Ἰωάν. α' 33). Περίμενε νά δώση τή μαρτυρία του γι' αὐτό ἄλλωστε εἶχε ἔλθει, «ἕνα μαρτυρήσει περὶ αὐτοῦ» (Ἰωάν. α' 7-8). Καί ὁμως, ἀντιδρᾶ ἀπό ταπεινώσι. Καί κάτι παραπάνω: «Διεκώλυεν». Ἐμπόδιζε (Ματθ. γ' 14)!

Παναγία:

— Πῶς θά ὑποδεχθῶ τόν Σωτήρα τοῦ κόσμου;

— Πῶς; Ρωτᾶς Μαρία, γιά τό πῶς; «Ὅπου βούλεται Θεός, νικᾶται φύσεως τάξις».

Ἰωάννης:

— Πῶς θά σκύψη τό κεφάλι Του σέ μένα;

— Πῶς; Ρωτᾶς, Ἰωάννη, γιά τό πῶς; Αὐτός πού ἐκλινεν οὐρανοῦς καί κατέβη, δέν θά σκύψη τό κεφάλι νά βαπτισθῆ;

• Πάνω ἀπό τήν ταπεινώσι τῆς Παρθένου καί τοῦ Ἰωάννου στά δύο μυστήρια, εἶναι ἡ ταπεινώσις τοῦ σαρκωθέντος Θεοῦ Λόγου. Στό πρῶτο μυστήριο «ἐταπεινώσεν, ἐκένωσεν ἑαυτόν μορφὴν δούλου λαβών...» (Φιλιπ. β' 7). Στό δεύτερο μυστήριο ταπεινώσε τόν ἑαυτό Του μέ τό νά βαπτισθῆ ἀπό ἕνα δούλό Του, τόν Ἰωάννη.

• Καί στά δύο μυστήρια, τῆς Σαρκώσεως καί τῆς Βαπτίσεως, μετέχουν γῆ καί οὐρανός. Στή Γέννησι τό σπῆλαιο τῆς γῆς καί οἱ ἄγγελοι τοῦ οὐρανοῦ· τά ζῶα καί τό οὐράνιο φῶς μέ τόν ἄγγελο. Στή Βάπτισι ὁ ποταμός Ἰορδάνης καί ὁ οὐρανός. Τά ὕδατα καί ὁ Οὐράνιος Πατέρας, μέ τό «Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός...» (Ματθ. γ' 17).

• Καί στά δύο μυστήρια ἔχουμε πλήρωμα.

Στή Γέννησι: Καί διότι πραγματοποιήθηκε «ὅτε ἦλθε τό πλήρωμα τοῦ χρόνου» (Γαλ. δ' 4), ἀλλά καί διότι ὁ σαρκωθείς εἶναι τό πλήρωμα καί τῆς

Θεότητος καί τῆς ἀνθρωπότητος (Κολοσ. β' 9).

Στή Βάπτισι: Ὁ Χριστός ἀπαντᾷ στήν ἀντίδρασι τοῦ Ἰωάννη: «Ἄφες ἄρτι· οὕτω γάρ πρόπον ἐστί πληρωσαί πᾶσαν δικαιοσύνην» (Ματθ. ε' 15). Ἦλθε ὁ Μεσσίας γιά νά ἐφαρμόση ὅλες τίς ἐντολές τοῦ Νόμου· εἶναι τό «πλήρωμα τοῦ Νόμου καί τῶν Προφητῶν» καί μέ τήν ἐννοια, ὅτι στό πρόσωπό Του ἐκπληρώθηκαν ὅσα προεῖπαν οἱ προφῆτες. Ὁ Ἰωάννης εἶχε πάρει ἐντολή ἀπό τόν Θεό νά βαπτίζη. Γι' αὐτό ὁ Κύριος ἤθελε νά ἐκπληρώση καί αὐτή τήν ἐντολή.

• Ἄλλωστε ἡ Βάπτισις εἶναι καί τό πλήρωμα τῆς Τριαδικῆς Θεότητος. Ἄν τό μυστήριο τῆς Σαρκώσεως εἶναι ἡ φανέρωσις τοῦ Θεοῦ Λόγου, τό μυστήριο τῆς Βαπτίσεως εἶναι ἡ φανέρωσις τῆς Ἁγίας Τριάδος.

• Ἄν καί στά δύο μυστήρια ἔχουμε δύο ὑπουργούς - λειτουργούς, τήν Μαρία καί τόν Ἰωάννη, ὑπάρχουν καί δύο ὑπερφυσικά σημεῖα, πού εἶναι ὁδηγοί τῶν δύο ὑπουργῶν τῶν Μυστηρίων. Ἀστέρι καί περιστέρι. Τό ἀστέρι στάθηκε ὅπου ἦταν τό Παιδίον τῆς Βηθλεέμ (Ματθ. β' 9). Τό περιστέρι γιατί φάνηκε; Ὅταν ἀκούστηκε τό «Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός», ὁ κόσμος θά μπορούσε νά διερωτηθῆ: Ποίος «οὗτος»; Αὐτός ἢ αὐτός; Τό περιστέρι κάθησε στό κεφάλι τοῦ Ἰησοῦ (Ματθ. γ' 16)!

• Κάθε καλοπροαίρετος ὁδοιπόρος δέν θά χάση τόν Χριστό. Ὑπάρχει τό ἀστέρι.

• Κάθε ἀγνή ὑπαρξις, σάν τό περιστέρι θά ξέρη πολύ καλά, ποίος εἶναι ὁ Ἰησοῦς. Ἀπείρως ἀνώτερος καί ἀπό τόν Ἰωάννη καί ἀπό τήν Παρθένο Μαρία.

• Μή χάσουμε τό ἀστέρι καί τό περιστέρι!

Ἄρχιμ. Δανιήλ Ἀεράκης

Ἡ μαρτυρία Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ

Τί ὠμολόγησε ὁ Ἰωάννης;

Απαντᾷ ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής σέ ἐρωτήσεις, πού τοῦ ἀπευθύνουν ἀπεσταλμένοι πότε τῶν Ἰουδαίων ἀρχιερέων, πότε τῶν φαρισαίων, πότε τοῦ προστρέχοντος στά ρεῖθρα τοῦ Ἰορδάνου λαοῦ. Στό κατά Ἰάννην Εὐαγγέλιο (στ. 7 καί 15 τοῦ πρώτου κεφαλαίου) φαίνονται οἱ πρῶτες ἀπαντήσεις τοῦ Βαπτιστοῦ γιά τό πρόσωπό του, γιά τήν ἀποστολή του καί γιά τή μαρτυρία του.

Ἡ εὐαγγελιστής Ἰωάννης ἀναφέρει στή συνέχεια νέα μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ: «Καί αὕτη ἐστίν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καί Λευῖτας ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν σὺ τίς εἶ; Καί ὠμολόγησε, καί οὐκ ἠρνήσατο· καί ὠμολόγησεν ὅτι οὐκ εἰμί ἐγώ ὁ Χριστός» (ἀ΄ 19-20). Ἀπόδοσις στήν ἀπλοελληνική: «Αὕτη εἶναι ἡ μαρτυρία πού ἔδωσε ὁ Ἰωάννης, ὅταν οἱ Ἰουδαῖοι ἄρχοντες ἔστειλαν ἀπό τά Ἱεροσόλυμα ἱερεῖς καί λευῖτες νά τόν ρωτήσουν: “Ἐσὺ ποιός εἶσαι;”. Τότε ὁ Ἰωάννης διακήρυξε καί δέν ἀρνήθηκε. Διακήρυξε ἀπερίφραστα: “Δέν εἶμαι ἐγώ ὁ Μεσσίας”».

• Οἱ Ἰουδαῖοι ἀπέστειλαν ἀπό τά Ἱεροσόλυμα ἱερεῖς καί λευῖτες γιά νά ὑποβάλουν στόν Ἰωάννη τό ἐρώτημα «Σὺ τίς εἶ;» (στ. 19). Θά μᾶς πῆς τελικά ποιός εἶσαι; Εἶσαι ὁ Μεσσίας πού περιμένουμε; Εἶσαι κάποιος ἀπεσταλμένος ἀπό τόν Θεό προφήτης;

• Ὁ Ἰωάννης δέν ἀρνήθηκε ν' ἀπαντήσει. Αὐτό σημαίνει τό «ὠμολόγησε καί οὐκ ἠρνήσατο» (στ. 20). Δέν ἀρνήθηκε μέν ν' ἀπαντήσει, ἀλλ' ἀρνήθηκε ὅτι εἶναι κάποιος ἀπό αὐτούς πού ἐκείνοι νόμιζαν

ὅτι ἦταν. Ὁ Ἰωάννης δέν ἐκμεταλλεύτηκε τήν σπουδαία ιδέα πού εἶχε ὁ πολύς λαός γιά τό πρόσωπό του.

• Ἄν θέλουμε νά συνοψίσουμε ὅλες τίς σχετικές ἀπαντήσεις τοῦ Ἰωάννου, θά σημειώναμε τό «οὐ», τήν ἄρνησι. Δέν λέει τί εἶναι, ἀλλά λέει τί δέν εἶναι. Οἱ ἀρνήσεις γιά τό πρόσωπό του ἀποτελοῦν τίς ὠραιότερες θέσεις τῆς ταπεινώσεώς του, ἀλλά καί τίς θαυμασιώτερες καταθέσεις γιά τό πρόσωπο τοῦ Θεοῦ Λόγου, τοῦ σαρκωθέντος Χριστοῦ. Ἡ ἄρνησις «οὐ» εἶναι ἡ δυνατότερη ὁμολογία! «Καί ὠμολόγησεν ὅτι οὐκ εἰμί ἐγώ ὁ Χριστός» (στ. 20).

• Εἶχε βαθεῖα ταπεινώσις ὁ Ἰωάννης. Φαίνεται δέ ἡ ταπεινώσις του καί ὅταν ἀρνήται τά ὅσα ἀπό ὑπερβολικό θαυμασμό τοῦ ἀπέδιδαν.

—“Ὁχι, δέν εἶμαι ἐγώ ὁ Ἡλίας. Ὁχι, δέν εἶμαι ὁ Προφήτης, πού περιμένετε, ὁ Μεσσίας. Ὁχι, δέν εἶμαι «ἐγώ ὁ Χριστός» (Ἰωάν. ἀ΄ 20-21).

• Φαίνεται ἐπίσης ἡ ταπεινώσις του καί ὅταν ρίχνη τόν προβολέα στό πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καί τόν ἀπομακρύνῃ ἀπό τό δικό του πρόσωπο. Προβάλλει, δέν προβάλλεται. Ἄλλ' ἡ δεδομένη ταπεινώσις του ἐπ' οὐδενί λόγῳ σημαίνει καί ἄρνησι τῆς ἀποστολῆς του. Τό νά ἀρνοῦμαι τήν ἀποστολή μου, αὐτό δέν εἶναι ταπεινώσις. Εἶναι προδοσία.

• Ἦταν σπουδαῖος ὁ Ἰωάννης γι' αὐτό πού ἦταν. Ἄλλ' ἐξ Ἰησοῦ ἦταν σπουδαῖος καί γι' αὐτό πού δέν ἦταν, ἢ μᾶλλον γι' αὐτό πού ὠμολογοῦσε ὅτι δέν ἦταν. Δέν ἦταν οὐρανός, ἀλλ' οὔτε καί γῆ. Ἦταν κάτι μεταξύ οὐρανοῦ καί γῆς. Ἦταν σπουδαῖος, γιὰτί δέν ἦταν γῆ. Ὅταν ὅλοι εἶναι λά-

σπη, τό νά μήν εἶναι κάποιος λάσπη, αὐτό εἶναι σπουδαῖο· σπουδαῖος γιά κάτι πού δέν εἶναι.

Καί ὁ Ἰωάννης δέν ἦταν σαρκικός ἄνθρωπος. Ἦταν ἐπίγειος ἄγγελος. Ἀλλά δέν ἦταν καί οὐρανός. Σπουδαῖος ὄχι γιατί δέν ἦταν οὐρανός, ἀλλά γιατί γνώριζε τά μέτρα του· εἶχε αὐτοσυνηδυσία τῆς ἀποστολῆς του. Ἦξερε τήν τεράστια ἀπόστασι πού τόν χωρίζε ἀπό τόν Ἰησοῦ Χριστό.

Ἡ ταπείνωση τοῦ Ἰωάννου

Ἀληθινά σπουδαῖος καί μέγας εἶναι ἐκεῖνος, πού θεωρεῖ τόν ἑαυτό του μικρό καί ἀνάξιο.

- Ἄν ἡ ταπείνωση εἶναι ἡ ὑποποιός δύναμις, ὁ Ἰωάννης διέθετε ταπείνωσι σέ ὑψιστο βαθμό.

- Ἄν ὁ ταπεινός εἶναι ὁ ὄντως ὑψηλός, τότε ὁ Ἰωάννης εἶναι ὁ ὑψηλότερος τῶν ἀνθρώπων τῆς παλαιᾶς ἐποχῆς, ἀφοῦ ἦταν ταπεινότερος πάντων.

- Ἄν ὁ ταπεινός ἀγγίζει τόν Θεό, τότε ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, πού ἀξιώθηκε ν' ἀγγίξῃ «κορυφήν τοῦ Δεσπότου», εἶναι ὄντως ταπεινός. Κανένας ὀρειβάτης δέν ἀνεβαίνει σέ τόσο ὑψηλή κορυφή, ὅπως ὁ Ἰωάννης ἀνέβηκε στήν κορυφή τῆς ἀρετῆς καί ἀγιότητος. Τόσο ὑψηλά εἶχε ἀνεβῆ ὁ Ἰωάννης, ὥστε προσείλκυσε τόν θαυμασμό τοῦ ἴδιου τοῦ Κυρίου.

- Ταπείνωση εἶναι νά μπορῇ κανεῖς νά συναισθάνεται τό τί δέν εἶναι. Σέ ἐποχή μάλιστα, πού πάρα πολύ προβάλλεται τό «Ἐγώ», τό τί εἶναι τό «Ἐγώ», τό τί εἶμαι «Ἐγώ», τό τί εἶμαστε ἐμεῖς, εἶναι θαυμαστό νά βλέπῃς καί ν' ἀκοῦς κάποιον, πού λέει: «Δέν εἶμαι ἐγώ»!

Ὁ Ἰωάννης τό ἔλεγε αὐτό, ὄχι ὡς ἄρνησι, ἀλλ' ὡς θέσι. Ἡ καλύτερη θέσις εἶναι ἡ ἄρνησις τῆς ψεύτικης θέσεως,

πού οἱ ἄλλοι μᾶς δίνουν. Ἀναγκάστηκε πολλές φορές ὁ Ἰωάννης νά πῆ:

—Δέν εἶμαι αὐτό πού νομίζετε...

- Οἱ ἄνθρωποι λαχταροῦσαν νά δοῦν τόν Μεσσία. Ἐκτακτο φαινόμενο ὁ Ἰωάννης. Ἔσπαγε τή ρουτίνα τοῦ θρησκευτικοῦ τυπικισμοῦ καί τῆς κενόδοξης ιδιοτέλειας. Ἦταν ὄχι ἀπλῶς σπάνιο, ἀλλά μοναδικό πρόσωπο. Δικαιολογημένα, λοιπόν, τόν ταύτιζε ὁ λαός μέ Ἐκείνον πού περιέμεναν.

Ἰωάννης καί Χριστός

Τί δέν ἦταν ὁ Ἰωάννης: Δέν ἦταν αὐτό, πού θαυμάζουν συνήθως οἱ ἄνθρωποι. Θαυμάζουν κυρίως τούς λεγόμενους χαρισματούχους. Ὁ Ἰωάννης δέν ἦταν χαρισματοῦχος, μέ τήν ἔννοια, πού θέλουν τόν χαρισματικό ἄνθρωπο σήμερα, νά κάνῃ, δηλαδή, θαύματα, νά βγάξῃ δαιμόνια, νά προλέγῃ τά μέλλοντα!

- Ὁ Ἰωάννης δέν ἔκανε θαύματα, σημεία. Ἦ μάλλον, δέν ἔκανε μικρά θαύματα, τέτοια πού συνήθως ἐντυπωσιάζουν, ἀλλά πού σχεδόν ποτέ δέν οἰκοδομοῦν. Ἐκανε τό μεγάλο θαῦμα, ἐκεῖνο πού σώζει. Καί τό μεγάλο θαῦμα εἶναι ἡ μαρτυρία γιά τόν Ἰησοῦ. Προέβαλλε Ἐκείνον, τόν Ἰησοῦν, πού μπορεῖ καί σῶμα καί ψυχή νά σώσῃ. «Ἰωάννης μέν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν, πάντα δέ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περί Ἰησοῦ, ἀληθῆ ἦν» (Ἰωάν. ι' 41).

- Ὁ Ἰωάννης δέν ἦταν θαυματοποιός. Ἦταν ἅγιος. Καί ὁ ἅγιος φανερώνει στούς ἀνθρώπους τό ἀκόμα μεγαλύτερο θαῦμα· τήν Ἀλήθεια, τήν σαρκωμένη Ἀλήθεια.

- Σέ πολλές περιπτώσεις, οἱ ἄνθρωποι βλέποντας τά παράδοξα τῆς ζωῆς καί τοῦ κηρύγματός του, τόν ρωτοῦσαν: «Τίς εἶ;» (Ἰωάν. α' 19). Ποιός εἶσαι; Καί ἀνέμεναν ὡς πιθανότερη ἀπάντησι:

«*Εἶμαι ὁ Χριστός*»! Κάτι τέτοιο θά ικανοποιούσε μὲν τὸ λαό, πού εἶχε τὴν μεσσιακὴ λαχτάρα, ἀλλὰ θά ἦταν πλαστογραφία. Θά ἦταν ἀντιποίησις θεϊκῆς ἀρχῆς. Μὲ τὸ φόβο, μήπως τὸν θεωρήσουν ὡς Μεσσία καὶ προσφέρουν λατρεία στό πρόσωπό του, ἀντιδρούσε πολύ δυναμικά: «*Καὶ ὠμολόγησε καὶ οὐκ ἠρνήσατο· καὶ ὠμολόγησε, ὅτι οὐκ εἰμί ἐγὼ ὁ Χριστός*» (στ. 20).

- Γνώριζε ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστῆς τὰ μέτρα του. Εἶχε ἐπίγνωσι τῆς διαφορᾶς ἀνάμεσα σ' ἐκεῖνον καὶ τὸν Χριστό.

- Ὁ Ἰωάννης ἦταν ἄνθρωπος· ὁ Χριστός Ἰησοῦς εἶναι ὁ Θεός, πού ἔγινε ἄνθρωπος.

- Ὁ Ἰωάννης ἦταν πλάσμα· ὁ Χριστός Ἰησοῦς εἶναι ὁ Πλάστης καὶ Δημιουργός.

- Ὁ Ἰωάννης ἦταν παιδί τῶν ἀνθρώπων· ὁ Χριστός Ἰησοῦς εἶναι ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ, πού ἔγινε Υἱός τοῦ ἀνθρώπου.

Γνωρίζει ὁ Ἰωάννης καὶ τὸν ρόλο του. Εἶναι ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ Θεοῦ, προκειμένου νά ἐτοιμαστῇ ὁ δρόμος τῆς ἐλεύσεως τοῦ Μεσσία. «*Εἶπον· Οὐκ εἰμί ἐγὼ ὁ Χριστός, ἀλλ' ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμί ἔμπροσθεν Ἐκείνου*» (Ἰωάν. γ' 28).

Τὸ τραγικὸ λάθος τῶν ἀνθρώπων εἶναι, ὅτι μεσσιοποιοῦν ἀνθρώπους. Δέν θαυμάζουν τὸν Ἕνα καὶ Ἀσύγκριτο, τὸν Ἰησοῦ Χριστό, ἀλλὰ θαυμάζουν καὶ λατρεύουν ἀνθρώπους, πού ὄχι σάν τὸν Ἰωάννη δέν εἶναι, ἀλλὰ πολλές φορές εἶναι κοινοὶ ἀπατεῶνες.

Δέν εἶμαι!...

Ὁ Ἰωάννης διακηρύττει παντοῦ: Δέν εἶμαι ἐγὼ ὁ Χριστός!

- Ὁ Βαπτιστῆς δέν ἦταν ὁ **Ἡλίας**. Πολλοὶ ἦσαν ἐκεῖνοι, πού πίστευαν, ὅτι ὁ Ἰωάννης εἶναι ὁ Ἡλίας ὁ προφήτης. Ὑπῆρχε ἡ παράδοσις, ὅτι ὁ Ἡλίας, πού

δέν πέθανε, ἀλλ' «ἤρπάγη εἰς τοὺς οὐρανούς», θά ξαναερχόταν. Ὁ ἴδιος θά ξαναζοῦσε πάνω στή γῆ. Ὅταν, λοιπόν, εἶδαν τὸν Ἰωάννη, νόμισαν ὅτι αὐτός ἦταν ὁ Ἡλίας.

Ὁ Ἰωάννης ὅμως τὸ ἀρνεῖται. Θεωρεῖ τὸν Ἡλία ἀνώτερό του, καὶ ἄς ἦταν αὐτός ἀνώτερος καὶ τοῦ Ἡλία καὶ ὄλων τῶν προφητῶν, ἀφοῦ ἦταν «ὁ μεῖζων τῶν προφητῶν». «*Καὶ ἠρώτησαν αὐτόν· Τί οὖν; Ἡλίας εἶ σύ; Καὶ λέγει· Οὐκ εἰμί*» (Ἰωάν. α' 21).

- Δέν ἦταν «**Ὁ Προφήτης**». Ἦταν βεβαίως ὁ Ἰωάννης προφήτης. Ὁ Προφήτης δέν ἦταν. Δέν ἦταν, δηλαδή, ὁ Ἕνας καὶ Μοναδικός. Δέν ἦταν ὁ ἀναμενόμενος Μεσσίας. Ὁ σχετικὸς διάλογος: «**Ὁ προφήτης εἶ σύ; Καὶ ἀπεκρίθη, οὐ**» (Ἰωάν. α' 21). Ἕνας εἶναι «**Ὁ Προφήτης**», ἀφοῦ ἕνας ἐν ἀπολύτῳ ἐννοία εἶναι ὁ Διδάσκαλος, ὁ Καθηγητής, ὁ Χριστός (Ματθ. κγ' 10).

- Ἀφοῦ ὁ Ἰωάννης δέν ἦταν ὁ Ἡλίας, ἀφοῦ δέν ἦταν Ὁ Προφήτης, πολύ περισσότερο δέν θά δεχόταν ποτέ ὁ ἴδιος, ὅτι εἶναι ὁ Χριστός.

- Ὁ Ἰωάννης δέν ἦταν τὸ **Φῶς**. Ἀκτινοβολοῦσε βεβαίως ἀπὸ ἀρετή. Σκιές ἀμαρτωλές δέν εἶχε. Παρά ταῦτα διεκήρυττε: Δέν εἶμαι ἐγὼ τὸ Φῶς. Ἦταν φῶς· δέν ἦταν «**τὸ Φῶς**». Ἄλλος ἦταν τὸ Φῶς, ἡ πηγὴ τοῦ φωτός, τὸ **Ἀὐτοφῶς**: Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός. Σημειώνει ὁ Εὐαγγελιστής: «**Οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός**» (Ἰωάν. α' 8).

- Ἄν ὁ Χριστός εἶναι τὸ Φῶς, ὁ Ἰωάννης εἶναι ὁ **λύχνος** τοῦ Φωτός· τὸ λυχνάρι, πού ἐμφανίστηκε μέσα στή νύκτα τοῦ παλαιοῦ κόσμου καὶ φώτισε καὶ προετοίμασε τοὺς ἀνθρώπους νά δεχτοῦν τὸ Φῶς. Ἦταν λυχνάρι, πού τὸ ἀναψε ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ διατηρήθηκε ἀναμμένο καὶ φωτεινὸ μὲ τὸν προσωπικό του ἀγῶνα. Τὸ λυχνάρι πα-

ραμένει αναμμένο όσο έχει λάδι. Τό λάδι στο λυχνάρι του αγίου είναι ή ἀρετή του. Λύχνο καιόμενο ονομάζει τον Ίωάννη ό ίδιος ό Χριστός: «Ἐκεῖνος ἦν ό λύχνος ό καιόμενος και φαίνων» (Ίωάν. ε' 35).

• Ο Ίωάννης δέν ἦταν ό **Νυμφίος**. Ἄλλος ἦταν και εἶναι ό Νυμφίος, ό ωραῖος **Νυμφίος**, πού Τόν αγαπούν και σ' Αὐτόν προσκολλώνται και αφιερώνονται ψυχές εκλεκτές. Δεχόταν και ωμολογοῦσε ό Ίωάννης, ότι ό ίδιος δέν εἶναι ό Νυμφίος τῶν ψυχῶν. Γι' αὐτό ἔλεγε: «Ό ἔχων τήν νύμφην νυμφίος ἐστίν· ό δέ φίλος τοῦ νυμφίου χαρᾶ χαίρει διά τήν φωνήν τοῦ νυμφίου» (Ίωάν. γ' 29).

• Ο Ίωάννης ἦταν ό φίλος τοῦ Νυμφίου Χριστοῦ. Κανένας ἄλλος δέν αγαπήσε τόν Νυμφίο Χριστό, όσο ό ἅγιος Ίωάννης ό Βαπτιστής και ό ἀπόστολος Παῦλος.

Ό Ίωάννης ἦταν ό **νυμφαγωγός**, πού ὠδηγοῦσε τούς ανθρώπους σέ ἱερό δεσμό μέ τόν Νυμφίο. Ἄν ό Σατανᾶς διέσπασε τόν ἅγιο δεσμό τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Θεό και ἔγινε αἰτία τοῦ πρώτου, τοῦ τραγικοῦ διαζυγίου, ό Ίωάννης, ό

ἄγγελος τοῦ Θεοῦ, ἐπανένωσε τόν ἀνθρωπο μέ τόν Θεό.

• Ο Ίωάννης ἀντιδρᾶ μέ τή φυσική ἐκείνη ἀντίδρασι κάθε τιμίου, πού ξέρει τό ρόλο του και δέν θέλει νά ἐκμεταλλευτῆ τήν ὑπερβολή τοῦ λαοῦ. (Πράξ. ιγ' 25).

Ἵστερα ἀπό τέτοια αὐτοσυνηδησία τοῦ Προδρόμου, πού νά κατατάξουμε ἐμεῖς τόν ἑαυτό μας, πού εἴμαστε γεμάτοι ἀπό μύρια κακά και πού ἀπέχουμε τόσο πολύ ἀπό τήν ἀρετή τοῦ Ίωάννη, όσο ή γῆ ἀπό τόν οὐρανό;

Δ.Γ.Α.

Ἡμερολόγιο 2023

Κυκλοφορεῖ τό ἡμερολόγιο τοῦ Συλλόγου μας γιά τό ἔτος 2023. Ἀφιερωμένο στόν ἀπόστολο **Ίωάννη**, τόν **θεολόγο** και **εὐαγγελιστή**.

Τιμᾶται 1 εὐρώ. Γιά περισσότερα (πάνω ἀπό 30) γίνεται ἔκπτωσης 30 %.

Τηλ.: 2103212713-2109765440.

Προσφορά Ἑρμηνευτικῶν ἔργων

Προσφορά γιά τούς ἀναγνώστες τοῦ περιοδικοῦ μας. Προσφορά 10 τόμων.

• Οἱ 14 ἐπιστολές τοῦ Παύλου, οἱ ἐπτὰ Καθολικές, τό κατά Μάρκον εὐαγγέλιο, οἱ Πράξεις

τῶν Ἀποστόλων, ἐρμηνευμένα ἀπό τόν ἀρχιμ. Δανιήλ Ἀεράκη, σέ 10 τόμους καλλιτεχνικής βιβλιοδεσίας, ἀπό 200 εὐρώ, μόνο **120 εὐρώ**. Ἡ προσφορά ἀποστέλλεται ἐπί ἀντικαταβολῆ. Παραγγελίες στά τηλέφωνα: 2103212713 και 2109765440.

Ἡ ἐλευθερία τοῦ Προσώπου τοῦ Χριστοῦ

Τό ὄνομα: Ἰησοῦς ὁ Χριστός, τέμνει στά δύο τήν Ἱστορία τῶν ἀνθρώπων. Ταυτόχρονα, ἀποτέλεσε καί ἀποτελεῖ τό μέγιστο σκάνδαλο γιά τήν ἀνθρώπινη σκέψη. Εἶναι ὁ Θεός πού ἐγινε ἄνθρωπος. Μία τέτοια ἔνωση μένει ἀκατανόητη γιά τή λογική καί ὀπωσδήποτε ἀπρόσιτη στή “θετική” μας γνώση.

Πρῶτος ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐπισημαίνει πῶς τουλάχιστον γιά τούς Ἕλληνες ἡ ἔννοια τῆς θεανθρωπότητας εἶναι πραγματικά μωρία (Α΄ Κορ. α΄ 23).

Τά πράγματα ὀρίζονται ἀπό τήν οὐσία τους, δηλαδή ἀπό τό σύνολο ἰδιωμάτων πού κάνουν τό κάθε ὑπαρκτό νά εἶναι αὐτό πού εἶναι. Ἐνα λουλούδι εἶναι λουλούδι γιατί ἔχει μίσχο καί πέταλα καί σέπαλα καί στήμονες καί ὑπερο. Δέν μπορεῖ νά εἶναι λουλούδι καί ταυτόχρονα νά ἔχει πόδια ἢ φτερά, μάτια νά βλέπη ἢ φωνή γιά νά μιλάει.

Ἐτσι καί ὁ Θεός, γιά νά εἶναι Θεός, πρέπει νά εἶναι ἄπειρος, ἀπεριόριστος, παντογνώστης καί παντοδύναμος, αὐτοζωή καί αὐτοκίνητος. Δέν μπορεῖ νά εἶναι Θεός καί ταυτόχρονα νά ἔχει ὑλικό καί περατό σῶμα, νά χρειάζεται ὀξυγόνο γιά ν’ ἀναπνεύσει καί φαγητό γιά νά τραφεῖ, νά κουράζεται, νά νυστάζει, νά θλίβεται, νά πονάει σωματικά.

Ἡ γλῶσσα τῆς Ἐκκλησίας ζητάει νά ὀριοθετήσῃ τήν ἀλήθεια τῆς ἐμπειρίας τῆς γιά τή σάρκωση τοῦ Θεοῦ, τήν ἐνανθρώπησί Του στό ἱστορικό πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Μπορεῖ ἡ ἀνθρώπινη φύση νά ἀποτελέσει ἐνιαῖο γεγονός ζωῆς μαζί μέ τή θεία φύση; Ἄν ναι, τότε ὁ θάνατος δέν ὑπάρχει. Τότε τό κορμί σπέρνεται στή γῆ, ὀπως τό στάρι, γιά νά φέρει καρπό ἑκατονταπλασίονα, νά πραγματοποιήσῃ ὁ ἄνθρωπος τό πλήρωμα τῆς ζωῆς.

Στήν ἀντίρρηση τῶν Ἑλλήνων γιά τή δυνατότητα νά ἐνωθοῦν δύο διαφορετικές φύσεις ἢ οὐσίες σέ μία ἐνική ὑπαρξη, ἡ Θεολογία τῶν Πατέρων καί τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἀπαντάει: Αὐτή ἡ δυνατότητα ὑπάρχει προκειμένου περὶ τοῦ Θεοῦ καί τοῦ ἀνθρώπου, γιατί τόσο ἡ Θεότητα, ὅσο καί ἡ ἀνθρωπότητα, ἔχουν κοινό τρόπο ὑπάρξεως, τό Πρόσωπο.

Ἡ «κένωση» τῆς Θεότητας στό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ εἶναι καρπός τῆς θείας προσωπικῆς ἐλευθερίας, τῆς ἐλευθερίας τοῦ σαρκωθέντος Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ. Δέν ἀλλοιώνει οὔτε ἐπηρεάζει τήν πραγματική ἔνωση τῆς θείας καί τῆς ἀνθρώπινης φύσης στόν Χριστό.

Ἄν ὁ Χριστός εἶχε θεία μόνο θέληση καί ἐνέργεια, τότε ἡ ἀνθρώπινη φύση του εἶναι πραγματικά ἀνυπόστατη καί ὁ ἴδιος θά ἦταν ἕνα ὑπαρκτικά ἀνεξήγητο φάντασμα ἀνθρώπου καί ἡ ἀνθρωπότητα θά ἔμενε ἀπρόσληπτη ἀπό τήν Θεότητα καί ἀθεράπευτη.

Γιά τήν Ἐκκλησία ὁ Χριστός εἶναι τό πρόσωπο τοῦ σαρκωμένου Θεοῦ Λόγου, πρόσωπο πού ὑποστασιάζει σέ συγκεκριμένο ὑπαρκτικό γεγονός καί τήν θεία καί τήν ἀνθρώπινη φύση.

Ὁ Χριστός ὑποτάσσεται μέ τήν προσωπική του ἐλευθερία τῆς ἀνθρώπινης φύσης του στό θέλημα τῆς θείας φύσης του, στό θέλημα τῆς ὄντως ζωῆς, πού ἐνεργεῖται ὡς κοινωνία ὑπακοῆς στόν Πατέρα, ὡς αὐτοπαράδοση στήν ἀγάπη του.

Τό θέλημα τῆς θείας φύσης τοῦ Χριστοῦ εἶναι τό κοινό θέλημα τῶν Προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος, τό θέλημα τῆς ζωῆς, ἡ ἐλευθερία τῆς ἀγάπης, ἐλευθερία ἀπό κάθε ἀναγκαιότητα, γι’ αὐτό καί ταυτόσημη μέ τήν αἰώνια ζωή.

(Ἀπό τό βιβλίο «Ἀλφαβητάρι τῆς πίστεως» τοῦ καθηγητοῦ Χρ. Γιανναρά)

ΠΡΟΣΧΩΜΕΝ

Λάμπουσα κοινωνία

έ τέσσερα πνευματικά έργα έστιαζόταν ή προσοχή και ή λαχτάρα τών πρώτων χριστιανών. Σ' αυτά ήσαν άπόλυτα προσηλωμένοι. Ή λαχτάρα τους χαρακτηρίζεται στό βιβλίο τών Πράξεων ώς «προσκαρτέρησις» (Πράξ. β' 42).

● Τό πρώτο ήταν ή «**διδαχή**» τών άποστόλων, τό κήρυγμα τής Έκκλησίας. Ή διδαχή θεωρούμε κυρίως τό άποστολικό κήρυγμα, μέ προοπτική τή λύτρωσι.

● Τό δεύτερο ήταν ή «**κοινωνία**». Ήπιζητούσαν μέσα στή σύναξι και έπετύγχαναν όχι άπλώς τήν έπικοινωνία, αλλά τήν έν άγάπη ένότητα.

● Τό τρίτο ήταν «**ή κλάσις του άρτου**», δηλαδή, τό μυστήριο τής θείας Εύχαριστίας. Μετελάμβαναν συνεχώς τό Σώμα και τό Αίμα του Χριστου.

● Τό τέταρτο ήταν «**ή προσευχή**». «*Ήσαν προσκαρτερούντες τή διδαχή τών άποστόλων και τή κοινωνία και τή κλάσει του άρτου και ταίς προσευχαίς. Έγένετο δε πάση ψυχή φόβος, πολλά τε τέρατα και σημεία δια τών άποστόλων έγινετο*» (Πράξ. β' 42-43).

Ήπεδίωκαν νά έπικοινωνούν συχνά μεταξύ τους όχι άπλώς για νά έχουν εύχάριστη συντροφία, αλλά και για νά δημιουργούν σχέσεις άγνές, πού νά τίς διέπη ή άγάπη, για νά συζητούν θέματα πνευματικού καταρτισμού, για νά αλληλοβοηθούνται στίς υλικές και πνευματικές άνάγκες.

● Στήν ένότητα του σώματος τών πιστών ό Λουκάς στίς Πράξεις παρουσιάζει τόν ιδιαίτερο τρόπο σκέψεως και ζωής τής πρώτης Έκκλησίας, τή δική της χαρακτηριστική φυσιογνωμία, πού τήν διαφοροποιεί άπό τήν Ιουδαϊκή κοινότητα. «*Ήσαν προσκαρτερούντες*» (β' 42). Ή υπονοεί μόνιμη και ζωηρή κατάσταση. Έκφράζει τήν προσήλωσι σέ ένα τρόπο ζωής τής πρώτης Έκκλησίας. Δέν έχουμε άτομική, αλλά συλλογική λειτουργία.

● Η κοινωνία δέν είναι έκφρασις μόνο φιλανθρωπίας, άλλ' είναι και έσωτατη συνείδησις τής φιλαδελφίας και τέλειαις άμοιβαιότητας στα πνευματικά και υλικά άγαθά.

● Μέ τήν «**κλάσι του άρτου**» ό Λουκάς δέν έννοεί άπλᾶ τή συνηθισμένη έναρκήρια πράξι στό γεύμα τής Ιουδαϊκής οικογένειας, αλλά τό **Εύχαριστιακό δείπνο**, τήν θεία Κοινωνία. Μέ τήν πράξι αυτή ή πρώτη Έκκλησία συνέχιζε τό τελευταίο Δείπνο του Κυριου μέ τούς μαθητές Του (Λουκ. κβ' 19), τό όποιο ήταν **κοινωνία του Σώματος και του Αίματος** (Α' Κορ. ι' 16).

● Οί προσευχές, πού έκφωνούσαν οί πρώτοι χριστιανοί ήσαν όπωσδήποτε τμήματα άπό τούς ψαλμούς. Ό δέ Κύριος είχε παραδώσει στους μαθητές Του και τόν τύπο τής προσευχής, («*Πάτερ ήμών*»). Ήπληχαν δε και έλεύθερες, χαρισματικές προσευχές (Α' Κορ. ιδ' 15. Κολοσ. γ' 16. Έφες. ε' 19).

Μετά τή γενική πληροφορησι περιγράφει ό ευαγγελιστής Λουκάς τήν έντύπωση πού προκαλούσε τό έργο τών άποστόλων. Η φράσις «*έγένετο φόβος*» (Πράξ. β' 43) χρησιμοποιείται συχνά άπό τόν Λουκά για νά δηλώση τόν τρομό, τό **δέος** και τήν **έκπληξι**, πού δημιουργεί ένα θαυμαστό γεγονός, πού άποκαλύπτει τήν θεϊκή δύναμι και παρουσία. Τά «*τέρατα*» και τά «*σημεία*» συνοδεύουν τό κήρυ-

μα καί επιβεβαιώνουν τήν ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου, καθώς καί τήν εἰδική ἐξουσία τῶν ἀποστόλων, ὅπως εἶχε ὑποσχεθῆ ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς Χριστός (Μάρκ. ιστ' 17-20). Ἰδίως ἀποδεικνύουν τήν δύναμι τοῦ Πνεύματος τῆς **Πεντηκοστῆς**.

* * *

Ἡ ἀγάπη, πού ἔτρεφαν οἱ πρῶτοι χριστιανοί μεταξύ τους, τούς ἔκαναν νά θεωροῦν τά πράγματά τους ὄχι δικά τους, ἀλλά **κοινά**. Καί προχωροῦσαν ἀκόμα περισσότερο. Πουλοῦσαν τά κτήματά τους καί τίς περιουσίες τους, καί τά χρήματα πού συνέλεγαν τά μοίραζαν σέ ὄλους, ἀνάλογα μέ τίς **ἀνάγκες** τους (Πράξ. δ' 35).

● Πρωτοφανές θαῦμα. Ἀληθινή **ισότηα**. Πραγματική κοινοκτημοσύνη. Θαῦμα ἐκούσιας προσφορᾶς. Ὅταν μέ τή βία κοινωνικά συστήματα θέλουν νά ἐπιβάλουν τήν ισότηα καί τήν κοινοκτημοσύνη, ἐφαρμόζουν κυρίως ὡς σύνθημα:

— *Τό δικό σου, δικό μου!*

Στήν κοινωνία τῆς ἀγάπης, στήν πρώτη Ἐκκλησία, τό σύνθημα εἶναι ἀντίστροφο:

— *Τό δικό μου, δικό σου!*

«*Πάντες οἱ πιστεύοντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καί εἶχον ἅπαντα κοινά, καί τὰ κτήματα καί τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον καί διμερίζον αὐτὰ πᾶσι καθότι, ἂν τις χρεῖαν εἶχε*» (Πράξ. β' 44-45).

● Μετά τήν Πεντηκοστή ἐγκαινιάζεται μία νέα πολιτεία. Εἶναι ἡ **λάμπουσα κοινωνία**. Εἶναι ἡ κοινωνία **ἀγγελολοπιμένων** ἀνθρώπων. Λέει χαρακτηριστικά ὁ ἱερός Χρυσόστομος: «*Οἱ ἀπόστολοι ἀγγέλων ἡμῖν εἰσηγήσαντο πολιτείαν. Οὐκ εἰσηγήσαντο δέ μόνον, ἀλλά καί κατώρθωσαν. Δῆλον, ὅτι πάντα ἡ χάρις ἡ τοῦ Χριστοῦ πανταχοῦ λάμπουσα*» (Ε.Π.Ε. 19,250). Μετάφρασις: Οἱ ἀπόστολοι εἰσήγαγαν ἀγγελική πολιτεία. Ὅχι ἀπλῶς τήν εἰσήγαγαν, ἀλλά καί τήν κατώρθωσαν. Εἶναι φανερό, ὅτι παντοῦ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ λάμπει.

● Ὁ συγγραφέας τῶν Πράξεων, ὁ Λουκάς, ἐπεξηγεῖ τή **μορφή τῆς κοινωνίας**. Ὅλοι οἱ πιστοί ἦσαν «*ἐπὶ τὸ αὐτό*» (β' 44). Δέν σημαίνει, ὅτι ὄλοι ζοῦσαν μόνιμα κάτω ἀπό μία στέγη. Σημαίνει κυρίως, ὅτι εἶχαν ἓνα κοινό τόπο συνάξεως, στόν ὁποῖον τελοῦσαν τήν **Εὐχαριστία**, ἄκουγαν τό **κήρυγμα** καί ἀσκοῦσαν τήν **κοινωνία**.

● Ἡ λέξις «**ὁμοθυμαδόν**» εἶναι ὄρος τῶν λατρευτικῶν συνάξεων.

● Γιά τό «**κοινά**»: Κάθε ἰδιοκτήτης δέν θεωροῦσε δική του τήν περιουσία του, ἀλλά τήν διέθετε ἐκούσια στούς ἔνδεεις, ὥστε νά μή στερηθῆται κανένα μέλος τῆς κοινότητος τά χρειώδη. Ἡ κοινωνία αὐτή ἐκφράζει τό πνεῦμα τοῦ Ἰησοῦ σχετικά μέ τήν **ἐλευθερήν συμμετοχή** στίς ἀνάγκες τῶν πενομένων.

● Ἐρμηνευτές ὑποστηρίζουν, ὅτι ἐπρόκειτο μάλλον γιά εἶδος κοινοῦ ταμείου, πού ἐτροφοδοτεῖτο ἀπό κατά βούλησιν εἰσφορῶν τῶν πιστῶν. «*Καί τὰ κτήματα καί τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον καί διμερίζον αὐτὰ πᾶσι καθότι, ἂν τις χρεῖαν εἶχε*» (Πράξ. β' 44-45). Θά ἔλεγε κανείς, ὅτι δέν κατελύετο τελείως ἡ **ἰδιοκτησία**, ἀλλά κατελύετο ἡ **ἰδιοτέλεια**, ὁ ἀτομισμός, ἡ φιλαργυρία, ὁ ἐγωισμός.

● Ἄλλοι ἐρμηνευτές, ὅπως ὁ ἱερός Χρυσόστομος, ὑποστηρίζουν, ὅτι τό «*ἦσαν ἅπαντα κοινά*» καί τό «*οὐδέ εἷς τι ἔλεγεν ἴδιον εἶναι*» φανερώνουν **πρωτοφανές θαῦμα**. Δέν συνεχίσθη, ἀλλ' ἐξακολουθεῖ νά ἀποτελῆ **ὑπόδειγμα** γιά τή ζωή τῶν πιστῶν ὄλων τῶν αἰῶνων καί γιά τήν ἐνέργεια σπουδαίων θαυμάτων, ὅπως εἶναι ἡ **ἐλεημοσύνη** καί ἡ **δικαιοσύνη**. Μικρές δέ κοινότητες ἀπόλυτης κοινοκτημοσύνης εἶναι σήμερα τά **μοναστικά** καί τά **ἱεραποστολικά κοινόβια**.

Γνωριμία με τόν ΠΑΥΛΟ

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Χειραγωγούμενοι

Ρωμ. ν' 12-15

Σέ ποιόν χρεώστες; (στ. 12-13)

Τή ζωή του πνεύματος τήν κρωστᾶμε. Τά πάντα μᾶς ἔδωσε ὁ Θεός. Κι ἐμεῖς συνήθως τά περισσότερα τά προσφέρουμε σπίν ἁμαρτία. Τίποτε δέν κρωστᾶμε σπίν ἁμαρτία. Μᾶς κρωσταίει, δέν τῆς κρωστᾶμε. «Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμέν οὐ τῇ σαρκί τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν» (στ. 12). Δηλαδή: Συνεπῶς, ἀδελφοί, εἴμαστε ὀφειλέτες ὄχι στή σάρκα γιά νά ζοῦμε κατὰ τίς ἐπιθυμίες τῆς σάρκας.

• Κρωστᾶμε στό σῶμα, νά τό τρέφουμε, νά τό φροντίζουμε, νά τό καθαρίζουμε, νά τό θεραπεύουμε, νά τό εὐπρεπίζουμε. Δέν ἀναιρεῖ ὅλη αὐτή τήν πρόνοια τοῦ σώματος ὁ Παῦλος, λέγοντας, ὅτι «ὀφειλέται ἐσμέν οὐ τῇ σαρκί» (στ. 12). Ὁ χριστιανός δέν εἶναι σωματικτός. Εἶναι παθοκτός. Ὅποιος ζῆ μέ τά πάθη, γιά τά πάθη, αὐτός «κατὰ σάρκα ζῆ» (στ. 12). Ἄρκετά πλέον. Πληρώσαμε ἀκριβά τήν ἀγάπη μας καί τήν ὑποταγή μας στή σάρκα, στά ἁμαρτωλά κέφια τοῦ παλαιοῦ ἑαυτοῦ μας. Ἄλλο τίποτε. Οὔτε χρόνο, οὔτε κρῆμα, οὔτε πάθος, οὔτε πόθο. Τίποτε δέν πρέπει νά ξαναδώσουμε σ' αὐτή τή σάρκα.

Ἄλλωστε ἔχει πεθάνει. Ἐνας πεθαμένος δέν ξοδεύει πλέον τίποτε. Κι ἐμεῖς γιά τόν πεθαμένο ἑαυτό μας δέν θά ξοδεύουμε τίποτε. Ἐτσι λέει ὁ ἐπόμενος στίχος τῆς Ἐπιστολῆς: «Εἰ γάρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν εἰ δέ Πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε» (στ. 13). Δηλαδή: Ἄν ζῆτε κατὰ τίς ἐπιθυμίες τῆς σάρκας, θά πεθάνετε. Ἄν ὅμως μέ τί βοήθεια τοῦ Πνεύματος νεκρώνετε τά πάθη τοῦ σώματος, θά ζήσετε.

• Θάνατος καί ἀνάστασις συμβαδίζουν. Ἄνασταίνεται μόνο ὅ,τι πεθαίνει. Ἄν, λοιπόν,

δέν πεθάνουμε ἐκούσια, τότε θά πεθάνουμε ἀκούσια ἕνα θάνατο φρικτό. Τό λέει σαφῶς ὁ Παῦλος ἐδῶ: Ἄν ἐξακολουθῆ νά ζῆ ὁ κόσμος τῆς σάρκας, μᾶς περιμένει θάνατος, ὁ αἰώνιος θάνατος, ὁ παντοτινός χωρισμός μας ἀπό τόν Θεό. Ἄν ὅμως ἐκούσια πεθάνουμε τώρα, ἄν μέ τό Πνεῦμα καυτηριάσουμε τό σαρκικό φρόνημα καί τό θανατώσουμε, τότε θά ζήσουμε τήν ἀληθινή ζωή αἰώνια. «Εἰ δέ Πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦσθε, ζήσεσθε» (στ. 13). Εἶναι αὐτό, πού συνοψίζεται στή μοναχική φιλοσοφία: «Ἄν πεθάνης, πρὶν πεθάνης, δέν θά πεθάνης, ὅταν πεθάνης».

Νά πεθάνη ἡ σάρκα! Σημαίνει, ὅτι δέν θά μᾶς κυβερνᾶν τό θέλημα τοῦ κόσμου. Νά ζῆσῃ τό Πνεῦμα! Σημαίνει, ὅτι κυβερνήτης στό καράβι τῆς ζωῆς θά εἶναι τό ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἄς πεθάνη τό σάπιο, νά ζήσῃ τό ὑγιές. Ἄς πεθάνη ἡ ἁμαρτία, νά ζήσῃ ἡ ἀγιότητα. Ἄς πεθάνη ὁ κόσμος, νά ζήσῃ μέσα μας ὁ Χριστός.

Χειραγωγούμενοι (στ. 14)

Χειραγωγία καί ἐξάρτησις. Τό πρῶτο ἰσοδυναμεῖ μέ παιδαγωγική ἀγάπη, μέ στοργή. Τό δεύτερο μέ σκλαβιά καί καταπίεσι καί βασανισμό. Ἡ ἁμαρτία εἶναι ἐξάρτησις. Ὁ νόμος τῆς ἁμαρτίας εἶναι καταπίεσις, σκληρή αἰχμαλωσία. Τό Πνεῦμα τό Ἅγιο εἶναι χειραγωγός. Ὅταν πάρης τό χέρι σου ἀπό τήν ἁμαρτία, πού στό εἶχε μέ ἄλυσίδες δεμένο, ἀπλώνεις τό χέρι σου στό Πνεῦμα τό Ἅγιο. Δεσμός τελείως διαφορετικός. Τό Ἅγιο Πνεῦμα μᾶς ὀδηγεῖ σέ κάθε ἀλήθεια, «εἰς πᾶσαν τήν ἀλήθειαν» (Ἰωάν. 1στ' 13). Μᾶς ὀδηγεῖ σπίν ἐλευθερία τῆς ἀρετῆς. Μᾶς ὀδηγεῖ σπίν κοινωνία τοῦ Θεοῦ. Ἄπο

δοῦλοι, γινόμεθα υἱοί. Αὐτό σημειώνεται στόν ἐπόμενο στίχο τοῦ ὀγδόου κεφαλαίου τῆς πρὸς Ῥωμαίους: «Ὅσοι Πνεύματι Θεοῦ ἄγονται, οὗτοί εἰσιν υἱοί Θεοῦ» (στ. 14). Δηλαδή: Ὅσοι κυβερνῶνται ἀπό τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, αὐτοί εἶναι παιδιά τοῦ Θεοῦ.

● Κάποιο πνεῦμα θά μᾶς κατευθύνῃ. Ἡ τό πονηρό ἢ τό καλό. Ἡ τό Ἄγιο ἢ τό ἄγριο. Ὅταν ἀφήνουμε τόν ἑαυτό μας ἔρμαιο στόν ὁποιοδήποτε πνευματικό ἄνεμο, σπῖν ὅποια-δήποτε διδασκαλία, ἔστω καί θρησκευτική, γινόμεθα δοῦλοι ἀνθρωπίνων ἰδεῶν καί συστημάτων. Γι' αὐτό σέ ἄλλη του Ἐπιστολή ὁ Παῦλος μᾶς εἶχε προτρέψει: «*Μηκέτι ὄμεν νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καί περιφερόμενοι παντί ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας*» (Ἐφεσ. δ' 14).

Ἐπίσης ἀπό πνεύματα ἀνθρώπων, πού ὅταν δέν ἐμποτίζονται ἀπό τό Πνεῦμα τό Ἄγιο, εἶναι πνεύματα πλάνης, ἀπάτης καί διαφθοράς, ἀλλά ἀπό τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ νά ἀγόμεθα. «Ὅσοι Πνεύματι Θεοῦ ἄγονται, οὗτοί εἰσιν υἱοί Θεοῦ» (στ. 14). Λόγος περὶ κυριαρχίας γίνεται. Κάποιος θά εἶναι κύριος, ἀφοῦ ὁ ἀνθρώπος δέν εἶναι αὐτόνομος καί αὐθύπαρκτος καί ἀφοῦ ὡς ἐπιρρηπής καί εὐμετάβολος, ὑπέκειται εἶτε εἰς βελτίωσι εἶτε εἰς χειροτέρευσι, εἶτε εἰς ἄνοδο εἶτε εἰς κάθοδο. Ἐφ' ὅσον, λοιπόν, σπάσαμε τά δεσμά τῆς κυρίας ἁμαρτίας, αὐτῆς τῆς τυραννίδος, πού σαδιστικά μᾶς βασανίζει, εἶναι καιρός νά παραδοθῶμε ἄνευ ὄρων στή διακυβέρνησι τῆς ζωῆς μας ἀπό τό Πνεῦμα τό Ἄγιο.

Μᾶς κυβερνᾷ τό Πνεῦμα τό Ἄγιο, πρέπει νά μᾶς κυβερνᾷ, ὅπως ὁ καπετάνιος κυβερνᾷ τό σκάφος κρατώντας τό πηδάλιο, ὅπως ὁ ἀναβάτης κρατᾷ τά καλινάρια καί κατευθύνει τό ἄλλο. Κυβερνᾷ καί τό σῶμα καί τήν ψυχή.

● Κύριος τό Πνεῦμα τό Ἄγιο γιά τόν ἑαυτό Του, διότι εἶναι Θεός, πρόσωπο τῆς Τριαδικῆς Θεότητος, ὁμοούσιο καί ὁμόθρονο.

● Κύριον καί γιά μᾶς, ἀφοῦ αὐτό μᾶς κατευθύνει. Κι ἐμεῖς, ὅσοι πιστοί, ἀγόμεθα. Κάποιος μᾶς καθοδηγεῖ. Ἐπάρχει ὅμως τεράστια διαφορά ἀπό ὁποιαδήποτε ἄλλη καθοδήγησι.

● Ἀγόμεθα, δέν σερνόμεθα. Ἀγόμεθα θεληματικά. Ἀγόμεθα μέ πίστι, ὅχι τυφλά. Ἡ πίστις δέν εἶναι τυφλή· εἶναι πεπεισμένη ἀκολουθία. Ἀγομαί ἀπό κάποιον, διότι τόν πι-

στεύω, ὅχι διότι ἔχω ἀδυναμία καί δέν μπορῶ νά τοῦ ξεφύγω.

● Ἀγόμεθα ἐλεύθερα. Ἀκολουθοῦμε ἐλεύθερα τόν Θεό τῆς ἐλευθερίας.

● Ἀγόμεθα, ὅχι γιά νά μεταβληθῶμε σέ ἀγέλη, ἀλλά γιά νά καταστῶμε παιδιά τοῦ Θεοῦ. Δέν ἀγόμεθα ὡς ἄβουλα νούμερα, γιά νά καταλήξουμε σέ ναύαγιο ἢ σέ γκρεμό. Ἀγόμεθα ὡς ἀναγεννημένοι ἄνθρωποι, γιά νά φτάσουμε μέ ἀσφάλεια στόν προορισμό μας, πού εἶναι ἡ **θέωσις**.

Καί αὐτή ἡ χειραγωγή τοῦ Ἁγίου Πνεύματος γίνεται μόνο σέ ὄσους βρίσκονται στό πλοῖο τῆς Ἐκκλησίας. Ἰστιοφόρο ἢ Ἐκκλησία. Ἰστός τῆς ὁ Σταυρός. Πανιά ἢ Παράδοσις τῆς. Καί οὐριος ἄνεμος, πού σπρώχνει στό ταξίδι τῆς ἱστορίας πρὸς τήν αἰωνιότητα; Τό Πνεῦμα τό Ἄγιο. Πνοή, πνέει, φυσάει, ἐμφυσάει. «*Ἐνεφύσησεν ὁ Κύριος Ἰησοῦς καί εἶπε· Λάβετε Πνεῦμα Ἄγιον*» (Ἰωάν. κ' 22).

● Ἡ πνοή τοῦ Δημιουργοῦ ἔδωσε τή ὑπαρξι σπῖν ἀνθρώπινη ζωή. «*Καί ἐπλασεν ὁ Θεός τόν ἄνθρωπον, κοῦν ἀπό τῆς γῆς, καί ἐνεφύσησεν εἰς τόν πρόσωπον αὐτοῦ πνοήν ζωῆς, καί ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν*» (Γεν. β' 7).

● Ἡ πνοή τοῦ Ἁγίου Πνεύματος δίδει τή νέα ζωή, νά γίνουμε «*υἱοί τοῦ Θεοῦ*». Εἶναι ἡ πνοή, πού κατευθύνει τό σκάφος τῆς Ἐκκλησίας, ἀφοῦ «*ὄλον συγκροτεῖ τόν θεσμόν τῆς Ἐκκλησίας*» (ἀπό τούς αἰῶνες τῆς Πεντηκοστῆς). Τό Πνεῦμα τό Ἄγιο γιά τή ζωή μας δέν εἶναι περιστασιακό. Κάποτε τό συναντήσαμε, μᾶς καθάρισε. Ἐφυγε; Ὁχι. Βρισκόμεθα συνεχῶς μέσα στό Πνεῦμα τό Ἄγιο καί αὐτό βρίσκεται συνεχῶς μέσα σέ μᾶς, ὅπως ἀκριβῶς συμβαίνει μέ τόν ἄερα. Γι' αὐτό λέει ὁ Παῦλος: «*Ἄγονται*» (στ. 14). Πάντοτε ὀδηγοῦνται, καθοδηγοῦνται. Σέ ὄλες τίς πράξεις καί ἐνέργειές τους οἱ χριστιανοί κατευθύνονται, φωτίζονται, ἐνισχύονται ἀπό τό Πνεῦμα τό Ἄγιο.

Πνεῦμα υἰοθεσίας (στ. 15)

Δέν εἶναι πρωτόγνωρο τό Πνεῦμα τό Ἄγιο. Πάντοτε ὑπῆρχε, «*πρό αἰώνων ἐκ τοῦ Πατρός*» (ἀπό τό Μεσονυκτικό τῆς Κυριακῆς). Ἄχρονο, ὅπως καί τά λοιπά πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριά-

δος, ὁ Πατήρ καί ὁ Υἱός. «*Ἦν μὲν αἰεὶ καὶ ἔστι καὶ ἔσται, οὔτε ἀρξάμενον οὔτε παυσόμενον*» (ἀπό τούς αἶνους τῆς Πεντηκοστῆς). Καί σπὴν Παλαιά Διαθήκη ὑπῆρχε. Ἡ διαφορὰ τῆς παρουσίας καὶ ἐνεργείας του σπὴν Καινὴ Διαθήκη εἶναι ποσοτικὴ καὶ ποιοτικὴ.

● Γιά τὴν ποσοτικὴ μιλάει ἡ ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς. «*Ἐπλήσθησαν ἅπαντες Πνεύματος Ἁγίου*» (Πράξ. β' 4). Ἔχουμε τὸ πλῆρωμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

● Γιά τὴν ποιοτικὴ διαφορὰ μιλάει ὁ ἀπόστολος Παῦλος στὸν ἐπόμενο στίχο: «*Οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ' ἐλάβετε πνεῦμα υἰοθεσίας, ἐν ᾧ κρίζομεν Ἄββᾶ ὁ Πατήρ*» (στ. 15). Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἔδωσε καὶ τὸ Νόμο τοῦ Μωϋσέως. Δέν εἶχαν δυνατότητα οἱ Ἰσραηλίτες νὰ δεχθοῦν περισσότερο Πνεῦμα Ἅγιον. Θεοφώτιστος καὶ ὁ Νόμος, ἀλλὰ κατὰ τὴ δυνατότητα προσλήψεως τῶν τότε ἀνθρώπων. Ὅπως παραπάνω εἶπε ὁ Παῦλος, ὑπῆρχαν καὶ σπὴν παλαιὰ ἐποχὴ πνευματικὰ γεγονότα, ὑπὲρ φύσιν δηλαδὴ καταστάσεις. Πνεῦμα Ἅγιον δέν εἶχαν λάβει οἱ Ἰσραηλίτες, καὶ μάλιστα ὅπως τὸ ἔλαβαν καὶ τὸ λαμβάνουν σπὴν Καινὴ Διαθήκη. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ μετετρέπετο σὲ πνεῦμα φόβου, δειλίας καὶ δουλείας.

Πνεῦμα Ἅγιον ὑπῆρχε, ἀλλὰ τόπος ν' ἀναπαυθῆ δέν ὑπῆρχε. Ἡ πηγὴ ὑπῆρχε, ἀλλὰ δεξαμενὴ νὰ συγκεντρωθῆ τὸ νερό τῆς θείας πηγῆς δέν ὑπῆρχε. Ἐμφανίσθησαν βέβαια ὀρισμένα πρόσωπα σπὴν Παλαιά Διαθήκη, μὲ ἔκτακτη καθαρότητα, ὥστε νὰ καταστοῦν δοχεῖα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Εἶναι οἱ προφῆτες. «*Ὁ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτε προφητεία, ἀλλ' ὑπὸ Πνεύματος Ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ἄγιοι τοῦ Θεοῦ ἀνθρώποι*» (Β' Πέτρ. α' 21).

Διαφορετικὴ εἶναι ἡ σχέση τῶν Ἁγίου Πνεύματος στὸν κῶρο τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ὅλοι οἱ πιστοὶ γίνονται δοχεῖα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καὶ αὐτὸ τὸ Πνεῦμα εἶναι Πνεῦμα υἰοθεσίας. «*Οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ' ἐλάβετε πνεῦμα υἰοθεσίας, ἐν ᾧ κρίζομεν Ἄββᾶ ὁ Πατήρ*» (στ. 15). Δηλαδή: Δέν πήρατε πνεῦμα δουλείας γιὰ νὰ ἔχετε πάλι τὸ δουλικὸ αἶσθημα τοῦ φόβου. Πήρατε Πνεῦμα υἰοθεσίας. Καὶ γι' αὐτὸ κρίζομε: «*Ἄββᾶ, Πατέρα!*»

● Πῶς ἦλθε σπὴν Παλαιά Διαθήκη; Ἦλθε σάν βροντὴ καὶ ἀστραπή. Φόβος καὶ τρόμος στοὺς ὄρους Σινᾶ. Πῶς ἦλθε σπὴν Καινὴ Διαθήκη; Ἦλθε «*ἐν Υἱῷ*». Ὅ,τι πιὸ ἀγαπτό γιὰ τὸν Θεὸ Πατέρα ἦταν ὁ Υἱός ὁ Μονογενής. Ἔρχεται τὸ Πνεῦμα στὸν Υἱό, ὄχι γιὰ νὰ μᾶς τρομάξῃ, ἀλλὰ γιὰ νὰ μᾶς δείξῃ ἀγάπην καὶ στοργή. Ἔρχεται ὄχι νὰ μᾶς τιμωρήσῃ, ἀλλὰ γιὰ νὰ μᾶς σώσῃ.

Δέν εἶναι «*πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον*» (στ. 15). Εἶναι αὖρα ἐλευθερίας καὶ πνεῦμα υἰοθεσίας. Σπὴν Παλαιά Διαθήκη δι' ἄλλων προσώπων μίλησε ὁ Θεός. Σπὴν Καινὴ μίλησε διὰ τοῦ Υἱοῦ Του, ἀφοῦ ἀπέβλεπε σπὴν υἰοθεσία τῶν ἀνθρώπων. «*Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ Θεός λαλήσας τοῖς πατέρας ἐν τοῖς προφήταις, ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ*» (Ἐβρ. α' 1).

● Πνεῦμα φόβου εἶχαν τὴν παλαιὰ ἐποχὴ. Μπροστά τους ἡ ταραγμένη συνείδησις. Μπροστά τους ὁ ἀνεγκτός Νόμος. Μπροστά τους οἱ τιμωρίες καὶ οἱ ἀπειλές. Πνεῦμα υἰοθεσίας σπὴν Καινὴ Διαθήκη. Μπροστά μας ὁ ἴδιος ὁ Θεός. Μπροστά μας ἡ ἀγάπη τῆς ἀφέσεως. Μπροστά μας ἡ χάρις καὶ τὸ ἔλεος. Οἱ πιστοὶ Τὸν ἀκολουθοῦν, ὄχι διότι Τὸν φοβοῦνται, ἀλλὰ διότι Τὸν ποθοῦν.

● Πνεῦμα δουλείας καὶ δειλίας κυριαρχοῦσε σπὴν Παλαιά Διαθήκη. Ὁ Χριστὸς ἦλθε ἀκριβῶς γι' αὐτὸ, «*ἵνα καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τούτεστι τὸν διάβολον, καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβου θανάτου διὰ παντός τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας*» (Ἐβρ. β' 15). Πνεῦμα υἰοθεσίας κυριαρχεῖ σπὴν Καινὴ Διαθήκη. Δέν εἶναι ὁ Θεός «*μπαμπούλας*», τρομοκράτης. Εἶναι Πατέρας. «*Κρίζομεν Ἄββᾶ ὁ Πατήρ*» (στ. 15). Μᾶς ἔδωσε τὸ δικαίωμα νὰ Τὸν προσφωνοῦμε «*Πατέρα*».

● Σπὴν ἀρχαία Ἐκκλησία πρέπει νὰ ὑπῆρχε ἱερὴ συνήθεια νὰ κραύγαζαν: «*Ἄββᾶ ὁ Πατήρ*» (στ. 15). Ὁ δὲ ἱερός Χρυσόστομος ἔχει τὴν πληροφορία, ὅτι τὸ πρῶτο, πού μάθαιναν τὰ παιδιά τῶν χριστιανῶν, ἦταν τὸ «*Πάτερ ἡμῶν...*». Νὰ ἀπευθύνωνται στὸν Θεὸ ὡς Πατέρα, νὰ Τὸν βλέπουν, νὰ Τὸν αἰσθάνωνται ὡς Πατέρα, ν' ἀφήνουν ὅλη τὴν πρόνοια τῆς ζωῆς τους σπὴν ἀγάπην καὶ τὴ δύναμιν τοῦ Θεοῦ Πατέρα.

π. Δ. Α.

Ἐλεύθεροι

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΙ

Ριπτόμενος-ρυνπτόμενος-κρυπτόμενος

Ο Χριστός του Ἰορδάνου είναι τρεῖς μόχες μετοχές. Είναι ὁ ριπτόμενος. Θέλησε, ἀπό ἄκρα συγκατάβασι νά ριφθῆ καί Αὐτός στό νερό. Ριπτόμενος, ὄχι βρεχόμενος. Μόλις μπαίνει στόν ποταμό, ἀμέσως καί βγαίνει. «*Εὐθέως ἀνέβη ἀπό τοῦ ὕδατος*» (Μάρκ. α' 10). Οἱ χιλιάδες τοῦ λαοῦ παρέμεναν στό ποτάμι ὅσο διακοῦσε ἡ ἐξομολόγησι τῶν ἁμαρτημάτων τους. Ἐβγαίναν βρεγμένοι καί ἀπό τά νερά τοῦ ποταμοῦ καί ἀπό τά δάκρυα τῆς μετανοίας. Ὁ Χριστός εἶναι ὁ ἀπόλυτα Ἀμόλυντος. Ἐπρεπε ὁμως νά μπῆ, γιά νά προετοιμάσῃ τό λυτρωτικό βάπτισμα, γιά νά δείξῃ γιά μία ἀκόμη φορά τήν ἄκρα ταπείνωσι.

Καί γιά ἄλλο λόγο: Γιά νά δείξῃ, ὅτι εἶναι ὁ «*αἴρων τήν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου*». Φορτώθηκε ὅλα τά κουρέλια τῶν ἁμαρτιῶν μας καί ἦρθε στό ποτάμι. Δέν βράχηκε ὁ Ἰδιος, μά ἔρριξε τίς ἁμαρτίες μας γιά πλύσιμο. Βέβαια, ὅπως ἡ μετανοία τοῦ Ἰορδάνου ἦταν προτυπωτική, ἔτσι καί τό πλύσιμο τῶν ἁμαρτημάτων μας ἦταν προτυπωτικό, προκαταβολικό.

• Ὁ Χριστός εἶναι καί ὁ ρυνπτόμενος (μέ ν). Ρύπτομαι σημαίνει πλένομαι. Ὁ Χριστός ἐγινε ρυνπτόμενος, ἀλλ' ὄχι πλενόμενος. «*Ἦλιον ρυνπτόμενον τίς οἶδε;*» (ὡδή δ' κανόνος Θεοφανείων). Ποίος εἶδε ποτέ τόν ἥλιο νά πλένεται στό ποτάμι; Ὁ Χριστός εἶναι ὁ Ἦλιος τῆς Θεότητος. Δέν χρειάζεται νά πλυθῆ. Χρειάζεται ὁμως νά εἶναι ζεστό τό νερό ὅπου ἐμεῖς θά πλυθοῦμε. Στά λίγα δευτερόλεπτα πού κράτησε τό γεγονός τῆς Βαπτίσεως τοῦ Χριστοῦ, ζεστάθηκε μέ τήν παρουσία τοῦ Θεϊκοῦ Ἦλιου τό νερό τοῦ Ἰορδάνου.

• Εἶναι καί κάτι ἀκόμα μέσα στό ποτάμι ὁ Χριστός. Εἶναι κρυπτόμενος. Κρυ-

πτόμενος, ἀλλά καί φανερούμενος. Ἡ βάπτισις εἶναι φανέρωσις. Θεοφάνεια. Καί τῶν τριῶν προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος:

Σάν νά λέῃ ὁ Θεός Πατέρας:

—Ἐγώ Σέ φανέρωσα, Υἱέ μου. «*Σύ εἶ ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός*» (Μάρκ. α' 11).

Σάν νά λέῃ ὁ Υἱός:

—Πατέρα, ἐγώ Σέ φανέρωσα. «*Ἐφανέρωσά σου τό ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις*» (Ἰωάν. ιζ' 6).

Σάν νά λέῃ τό Πνεῦμα τό Ἅγιο, πού ἦλθε «*έν εἶδει περιστερᾶς*»:

—Ἐγώ φανέρωσα τά τρία πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδος, τά, ὁμοούσια καί ὁμόθρονα... Ἐγώ φανέρωσα τόν Πατέρα, πού εἶναι ψηλά. Ἐγώ φανέρωσα καί φανερῶνω τόν Υἱό, πού κατέβηκε χαμηλά. Ἡ λευκή μου εἰκόνα φανερώνει τήν πάλ-λευκη ζωή τοῦ Θεανθρώπου...

• Ὁ Χριστός εἶναι ὁ μόνος λευκός ὑπέρ χιόνα. Γιά νά μᾶς κἀνῃ ὁμως κι ἐμᾶς λευκούς, θά βαπτισθῆ στό ἄλλο βάπτισμα, πού εἶναι τό κατ' ἐξοχήν δικό Του βάπτισμα, τό κόκκινο βάπτισμα, στό Αἷμα τοῦ Σταυροῦ.

• Νά γιατί ὁ ὁ Βαπτιστής δέν ἀρκεῖται στόν Χριστό τοῦ Ἰορδάνου. Θά γίνῃ ὁ Χριστοδείκτης τοῦ Χριστοῦ τοῦ Σταυροῦ. «*Ἴδε ὁ Ἀμνός τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τήν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου*» (Ἰωάν. α' 29).

Ἡ κυρία ἀμνηστεύει τό Κατάρ

Ολοι ἀποροῦσαν πῶς τό Κατάρ, ἓνα μικρό κρατίδιο θά ὀργανώσῃ τό Παγκόσμιο Πρωτάθλημα ποδοσφαίρου («*Μουντιάλ*»). Τό πρωτάθλημα διεξήχθη. Ἀλλά στοίχισε. Ὅχι τόσο σέ χρήματα, τά ὅποια ἄλλωστε τρέχουν σάν ποτάμι στό χρυσόπλοτο Κατάρ, ὅσο σέ ἀνθρώπινες ζωές! Ξέρετε πόσοι ἀνθρώποι πέθαναν στήν κατασκευή τῶν γηπέ-

δων και λοιπών χώρων για τό «μουντιάλ»; **6.500** είναι οι **νεκροί** από τις άθλιες συνθήκες! Για να διεξαχθή ένα ποδοσφαιρικό πρωτάθλημα έχασαν τή ζωή τους 6.500 φτωχοί άνθρωποι.

- Η κατακραυγή μεγάλη. Κανονικά θά έπρεπε να ματαιωθή τό αίματοβαμμένο «μουντιάλ» και να καταδικασθή παγκοσμίως τό κρατίδιο των Σείχηδων, πού κολυμπάνε στό χρυσάφι.

- Μία κυρία όμως πρόλαβε να πάη στό Κατάρ και να δώση **εΰσημα** στό κρατίδιο του θανάτου των φτωχών. Όλα καλά τά βρήκε! Και έγινε δεκτή από τους δικτατορικώς διοικούντες τό Κατάρ. Συγχαρητήρια έδωσε. Χρησιμοποιώντας μάλιστα και τήν επίσημη θέσι της. Είναι (μέχρι τότε άραγε;) ευρωβουλευτής ελληνίδα, μία από τις πολλές αντιπροέδρους του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου.

- Μή νομίζετε, ότι πρόσφερε τα εΰσημα στους έμίρηδες με τό άζημίωτο. **Πολύ χρήμα** έρρευσε στις τσέπες της. Πούλησε τήν αλήθεια για τά άργύρια των εκεί πλουτοκρατών. Άλλά δέν τό χάρηκε τό πολύ χρήμα. Συνελήφθη για ξέπλυμα μαύρου χρήματος, για συμμετοχή σε έγκληματική όργάνωσι και διαφθορά. Και προφυλακίστηκε.

- Η κ. Εΰα Καϊλή (περί αυτής πρόκειται), θά μπορούσε, βγάζοντας, τό γιΰτα, να είναι καλή. Δυστυχώς κατάντησε άποδιοπομπαίος τράγος. Κανένα κόμμα δέν τήν θέλει. Τό μέν ΠΑΣΟΚ, στό όποιο άνήκε, τήν διέγραψε. Η Νέα Δημοκρατία, στην όποια έσπευσε ή αντιπολίτευσις να τήν χρεώση ως μυστικό... πράκτορά της, δήλωσε, ότι ουδεμία σχέση έχει μαζί της. Και φυσικά τό ευρωπαϊκό κοινοβούλιο κάθε άλλο παρά έπιθυμεί να τήν συμπεριλαμβάνη στα μέλη του.

- Η κ. **Εΰα** (Καϊλή) έπесе θύμα, όπως ή παλαιά εκείνη Εΰα. Έκείνη τήν **έξαπάτησε** ό διάβολος της «ισοθείας». Τούτην δέ τήν Εΰα τήν έξαπάτησε ό ίδιος αντίδικος, έκτός των άλλων και με τόν πειρασμό του χρήματος.

Μήπως οι έκλογές πού πρόκειται να γίνουν είναι ευκαιρία να εξετάζεται πιο έξονυχιστικά τό ποιόν των υποψηφίων **βουλευτών**; Διότι αυτή τή στιγμή έχουμε δύο ευρωβουλευτές στη φυλακή, οι όποιοι όμως εισπράττουν τόν τεράστιο μισθό τους (25.000 ευρώ τό μήνα!). Για ποιά υπηρεσία τους; Ό ένας για τή συμμετοχή του σε έγκληματική όργάνωσι και ή άλλη για τά συχωροχάρτια πού έδωσε στους σείχηδες, προκειμένου να πλουτήση ή ίδια άκόμη περισσότερο...

ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΒΑΠΤΙΣΤΗΣ

Κωδικός
01-1323

ΜΗΝΙΑΙΟ ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Ιδιοκτήτης: Σύλλογος «Ιωάννης ο Βαπτιστής»

Υπεύθυνος έκδόσεως: Άγγελ. Μπότζιου
Χριστοκοπίδου 12 - 105 54 - Άθήνα

www.ioannisvaptistis.gr

Τηλέφωνα: 2103212713 & 2109765440

e-mail: info@ioannisvaptistis.gr

Υπεύθυνος Τυπογραφείου:

Β. Μπουζάλας, 25 Μαρτίου 124, Περιστέρι

Έτησία συνδρομή:

Έσωτερικού 10 €. Κύπρου 20 €.

Έξωτερ.: Ευρώπης 20 €. Άμερικής: **δολ. 25.**

Καναδά και Άυστραλίας: **δολάρια 30.**

Έπιταγές και έπιστολές:

Περιοδικό «Βαπτιστής»

Χριστοκοπίδου 12, 105 54, Άθήνα.

Δομές χωρίς υποδομές

Ίατί να δοθή μία άκόμη άφορμή στον πολύ κόσμο να κατηγορήσουν τό ράσο; Δέν μας έφτανε τό θέμα τής άγυρτείας στό ναΰδριο των Άγίων Ίσιδώρων στό Λυκαβηττό; Χρειαζόμαστε και τήν περίπτωση τής «**Κιβωτού**», πού όπως φαίνεται «**τά έκανε θάλασσα**»;

- Δέν θά ρίξουμε τόν λίθο του αναθέματος στον κληρικό, πού έστησε **δομές** για παιδιά, μικρά και μεγάλα. Φυσικά θλιβόμεθα, διότι ένα πρόσωπο, πού είχε γίνει «στάρ» τής φιλανθρωπίας και είχε πολλές φορές βραβευθή για τό «έργο» του, κατάντησε να έκδιωχθή από τά έργα των χειρών του και να κατηγορηται

για ποικίλες παραβάσεις, και ιδίως οικονομικής φύσεως. Θλιβόμεθα ακόμη, διότι ή περίπτωση της «Κιβωτού του κόσμου», ύστερα από όσα καταγγέλλονται, μείωσε κατά πολύ την επιθυμία πολλών να προσφέρουν δωρεές σε ευαγή ιδρύματα. Θλιβόμεθα, διότι λάθη δικά μας, κακής διαχείρισης, τά πληρώνει ή **έλεημοσύνη!** Θλιβόμεθα, διότι έν όνόματι της αγάπης κάποτε σκοτώνουμε την Άγάπη!

- Δέν γνωρίζουμε τόν κληρικό, πού είχε καταφέρει να στήση πολλές φιλανθρωπικές δομές σε διάφορα μέρη της Ελλάδος. Έχουμε όμως τό δικαίωμα να υποβάλουμε μερικά έρωτήματα:

- Μπορεί ένας κληρικός να άγνοη παντελώς τόν επίσκοπό του, την Ίερά Σύνοδο και έν γένει την **Έκκλησία;** Ό ιδρυτής και επικεφαλής της «Κιβωτού», λέγεται, ότι δέν δέχθηκε ποτέ συνεργασία μέ την προϊσταμένη του έκκλησιαστική άρχή.

- Μπορεί κάποιος, κληρικός ή λαϊκός, να στήνη «δομές» αγάπης, χωρίς να έχη **υποδομές** πίστωσης και αληθείας; Πάντα ή Έκκλησία είχε και έχη φιλανθρωπικά ιδρύματα. Άλλά δέν τά παραδίδει στους **τοίχους** και στην **τύχη**. Τά έμπιστεύεται σε ανθρώπους, κληρικούς και λαϊκούς, πού και φόβο Θεού έχουν, και ικανότητες κατηχητικές και ιεραποστολικές διαθέτουν, και παιδαγωγική συμπεριφορά γνωρίζουν, και στοργή και θυσία προσφέρουν. Γι' αυτό από έκκλησιαστικά ιδίως οικοτροφεία βγήκαν σπουδαίοι χριστιανοί πολίτες, πού στολίζουν μέ την πίστι και την σωστή συμπεριφορά τους την κοινωνία.

- Σε ποιούς ό ιδρυτής της «Κιβωτού» έμπιστεύτηκε τίς άθώες και ευαίσθητες ψυχές μικρών παιδιών;

- Μπορεί ένα πρόσωπο, κληρικός ή λαϊκός να μεταπηδά από την άνιδιότητα στον καιροσκοπισμό και στην πολυτέλεια; Από την **θυσία** στην **πλεονεξία;** Άν αληθεύουν τά όσα λέγονται και γράφονται για πλουτισμό του ζεύγους πού κατασκεύασαν την «Κιβωτό», για

χρυσές λίρες, για καταθέσεις μεγάλων χρηματικών ποσών, για πολυτελή αυτοκίνητα και άκίνητα, τότε πρόκειται για άγρια έκμετάλλευση της φιλανθρωπίας.

- Μπορεί ένας σοβαρός υπεύθυνος ιδρυμάτων να έμπιστεύεται την διοίκησή τους σε πρώην τροφίμους; **Τροφή** είχαν στα ιδρύματα; **Άνατροφή** όμως είχαν;

Δέν καταδικάζουμε τό ιερατικό ζεύγος, πού κατασκεύασε την «Κιβωτό» προς σωτηρία από τόν κατακλεισμό της φτώχειας. Άναμένουμε τόσο τά άποτέλεσματα της δικαστικής έρευνας, όσο και την τελική στάση της ποιμανούσης Έκκλησίας.

Τήν Άλήθεια ή τά παραμύθια;

Εί θεοί της γής πεθαίνουν. Ό Θεός «ό έν τοίς ούρανοίς», ζή, δημιουργεί, ένεργεί, θαυματοργεί, αγαπά, σώζει. Οί πρώτοι πεθαίνουν χωρίς να ζήσουν. Άπλούστατα, διότι είναι άνύπαρκτοι. Υπάρχουν μόνο στην άρρωστημένη φαντασία των άνοήτων.

Ό όντως Θεός, ό «Ψν», ό προϋπάρχων, ό «ποιήσας τόν κόσμον και πάντα τά έν αύτῶ», δέν έχει σχέση με **παραμύθια**. Είναι ή **Άλήθεια**.

Δέ έχει σχέση με **δεισιδαιμονίες**. Είναι τό ύπαρκτό και διαρκές **θαύμα**. Δέν είναι **είδωλο**, πού κατασκευάζει μέ ποικίλη ύλη ό άνθρωπος. Είναι «**Πνεύμα**» και «**είκόνα**». Πνεύμα γιατί δέν κατοικεί «έν χειροποιήτοις ναοίς» (Πράξ. ιζ' 24). Εικόνα, γιατί καθρεπτίζεται στις άπειρες άγαπητικές Του έέργειες.

- Δύο παραστάσεις για τόν όντως Ψντα Θεόν:

- Η μία είναι ό όρισμός περί Θεού, πού έκφάνει ό Θεάνθρωπος Ίησους Χριστός άπαντώντας σε θρησκευτικά ενδιαφέροντα της Σαμαρείτιδας, πού λίγο πριν άγγιζαν τά όρια της **δεισιδαιμονίας**. Περιορίζει ή συνομιλήτρια του Χριστού τόν Θεό σε ένα **τόπο**, και ζητεί από τόν Χριστό να έντοπίση (χωρικά) την παρουσία του Θεού: «**Οί δικοί μας πρόγονοι έλεγαν,**

ὅτι ὁ Θεὸς κατοικεῖ καὶ προσκυνεῖται στὸν δικό μας τόπο, στὸ ὄρος Γαριζίν, ἐνῶ οἱ Ἰσραηλίτες, οἱ δικοί σας, λένε ὅτι ὁ τόπος τοῦ Θεοῦ εἶναι στὰ Ἱεροσόλυμα. Ἐσύ, ὡς προφήτης, τί λές;».

Καὶ ὁ Χριστὸς, πού εἶναι «ὁ πανταχοῦ παρών» Θεός, ἀποκλείει τὴν οποιαδήποτε **τοπολατρεία** καὶ **τυπολατρεία**. Καὶ ἀποκαλύπτει τὸν ἀήθινό ὄρισμό τοῦ Θεοῦ: «Πνεῦμα ὁ Θεὸς καὶ τοὺς προσκυνούντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν» (Ἰωάν. δ' 24).

- Ἡ ἄλλη παράσταση γιὰ τὸν ὄντως ὄντα Θεόν: Βρίσκεται στὴν ὁμιλία τοῦ ἀποστόλου Παύλου στὴν Ἀθήνα. Ὁ Θεὸς δέν εἶναι κατασκευάσμα ἀνθρωπίνων χειρῶν. Δέν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ κανέναν. Εἶναι ὁ ποιητὴς ὅλου τοῦ κόσμου. Αὐτὸς δίνει τὴ ζωὴ καὶ τὴν πνοή. Εἶναι μέσα μας καὶ εἴμαστε μέσα Του. «Ἐν αὐτῷ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν» (Πράξ. ιζ' 28).

Τύχη ἢ Θεός;

Τί σχέσι λοιπόν μέ τὸν ἀληθινό Θεό μποροῦν νά ἔχουν οἱ **δαισιδαίμονιες**, οἱ **προλήψεις**, οἱ **μαγείες**, τὰ **μέντιουμ**, οἱ **χαντροῦλες**, τὰ **ἀστρολόγια**, τὰ **φλιτζάνια**, τὰ **ξόρκια**, οἱ **χαρτορρίχτρες**, τὸ «**χτύπα ξύλο**», ἢ «**μαύρη γάτα**», τὸ **σκόρδο** ἢ τὸ **κρεμμύδι**, ἢ **μοῖρα**, τὰ **μαντζούνια**, τὰ **ψετοφυλακτά**, τὸ **φτύσιμο** στὸν **κόρφο** καὶ ἓνα **σωρὸ ἄλλα δαιμονικά «τερτίπια»**;

- Σέ ἔρευνα, πού δημοσίευσε ἡ «Καθημερινή» (1 Δεκ. 2022) ἀναφέρεται: Τὸ 40% τῶν ἀνθρώπων παγκοσμίως (οἱ 4 στοὺς 10) πιστεύουν στὴ **μαγεία**. Πιστεύουν, ὅτι ὠρισμένοι ἄνθρωποι μποροῦν νά κάνουν **μαγικά** καὶ ἄλλοι ὅτι μποροῦν νά **ξορκίζουν** πάλι μέ **μαγικά πράγματα**. Καὶ πολλοὶ ἄλλοι πιστεύουν ὅτι εἶναι ἔρμαια τῆς **τύχης** καὶ ὅτι κάποια **κατάρρα** τοὺς συνοδεύει καὶ θά τοὺς προκαλῆ γιὰ πάντα **κακό!**

- Βέβαια τὸ ποσοστὸ τῶν **μαγοπλήκτων** κυμαίνεται ἀπὸ **τόπο** σέ **τόπο**. Γιὰ παράδειγμα οἱ **Σουηδοὶ** μόνο στὸ 9% πι-

στεύουν στίς **δαισιδαίμονιες** καὶ τίς **προλήψεις**. Σέ **χώρες** τῆς Ἀφρικῆς, ὅπως ἡ **Τυνησία**, τὸ 90% δηλώνει ὅτι πιστεύουν στὴ **μαγεία**.

- Στὴν πατρίδα μας, στὴ **Χριστιανικὴ Ἑλλάδα**, τὸ ποσοστὸ τοῦ 40% ἀνεβαίνει. Ἄρκει νά δῆτε πόσοι φοροῦν **Σταυρό** καὶ πόσοι **χαντροῦλες**. Πόσοι ξέρον τὸ «ζώδιό» τους, καὶ πόσοι ξέρον πόσα εἶναι τὰ **Εὐαγγέλια** καὶ τί εἶναι ὁ **Χριστὸς!**

- Ὅταν ὅλα σχεδόν τὰ τηλεοπτικὰ κανάλια ἔχουν **καθημερινὴ ἀστρολογικὴ ὥρα**, καὶ ἡ **ἀστρολόγος**, ὡς **ἀθηντία**, ὡς «**μαντεῖο των Δελφῶν**», **λέη** τί θά συμβῆ **στοὺς ἀνθρώπους ἀνάλογα μέτὸ ζώδιό τους**, ἀντιλαμβάνεσθε ὅτι οἱ περισσότεροι δέν πιστεύουν στὸν ἀληθινό Θεό, ἀλλὰ **κυριολεκτικὰ τρομοκρατοῦνται** ἀπὸ «**συνταγές**» **μάντηδων** καὶ **μέντιουμ**.

- Τὸ χειρότερο εἶναι ὅτι ὀρθόδοξες ἐνορίες καὶ ἐπισκοπές ὀργανώνουν «**προσκυνηματικές**» ἐκδρομές, ἐπιζητώντας κάποιον... **θαῦμα** με **φανουρόπιττα**, μέ λίγο **ἀγιασμένο χῶμα**, μέ κάποια **πέτρα** πού **χτυπάει**, μέ **ὄνειρα** καὶ **περιγραφές** ἀπιθάνων **γεγονότων**, μέ ἐκστασιαζόμενους **τύπους**, μέ **θρησκευτικὴς ἀνοησίες**...

- Τί **κρίμα!** Ἡ **Ἀλήθεια** ἤλθε! Ἡ **Ἀλήθεια** ὑπάρχει. Ἡ **Ἀλήθεια** σώζει. Κι ἐμεῖς ἐπιμένουμε νά πιστεύουμε σέ... **παραμύθια!**

Ὅσοι μποροῦν, ἄς στείλουν τὰ 10 εὐρώ καὶ γιὰ τὸ 2023

Οἱ φίλοι ἀναγνώστες ἄς στείλουν τὴ συνδρομὴ (10 εὐρώ) καὶ γιὰ τὸ ἔτος 2023.

- Στὸ λογαριασμὸ:

0026.0236.39.0100353548 EUROBANK.

IBAN: GR 7902602360000390100353548

- Στὸ λογαριασμὸ:

123002002008865 ALPHA BANK.

IBAN: GR 120140 1230 1230 0200 2008 865

- Ταχυδρομικὰ στὴ διεύθυνσι: «**Βαπτιστής**», **Χριστοκοπίδου 12, 10554, Ἀθήνα.**

- Τοῦ ἐξωτερικοῦ τὸ ἔμβασμα στὸ ὄνομα «**Βαπτιστής**» (χωρὶς τὴ λέξι Περιοδικό).

Τηλ.: **2103212713 - 2103212107.**